

SECȚIA 2. MEDICINA LEGALĂ ȘI PSIHIATRIA JUDICIARĂ

ML-1

TORTURA FIZICĂ CONTINUĂ SĂ FIE APLICATĂ

¹Natalia Toporeț, ²Aurel Vicol, ²Valeri Savciuc, ¹Andrei Pădure

¹Catedra de Medicină legală a USMF „Nicolae Testemițanu”

²Centrul de Medicină Legală
Chișinău, Republica Moldova

Abstract

Physical torture is still practiced

Torture is considered to be one of the most serious crimes committed against a human being, investigated inclusively by the forensic examiner. Despite national and international laws prohibit torture, it still remains too widely practiced in the Republic of Moldova. Presented case is a vivid example of violation of human rights by means of torture.

Ideea respectării drepturilor omului își trage rădăcinile încă din antichitate. Anume cu această epocă sun datate primele idei filozofice asupra drepturilor omului [1], precum și anumite reprezentări despre echitate și justiție. Odată cu dezvoltarea omenirii, valorile socio-economice și spirituale au suportat o serie de schimbări în vederea ocrotirii demnității ființei umane [9]. Istoria umanității ne demonstrează că au existat și vremuri în care tortura era considerată drept o normă prin care se efectua „justiția” [11]. O bună parte a metodelor a rămas în istorie, altele au fost modernizate și inventate noi tehnici, contemporane, de a aduce unei persoane suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, de către o persoană a statului.

Experiențele penibile anterioare au condiționat crearea unor instrumente normative internaționale [2], care au capacitatea de a acționa multilateral în favoarea ocrotirii drepturilor fundamentale ale omului [4], precum sunt dreptul la viață, ocrotirii sănătății, interzicerii torturii, tratamentelor crude, inumane sau degradate [3] ș.a. Principiile Tratatelor internaționale s-au regăsit expres și în legislația națională a mai multor state contemporane. Republica Moldova nu face excepție de la acesta regulă. Odată cu ratificarea Convențiilor generale și speciale [7], Republica Moldova și-a asumat angajamentul respectării prevederilor acestora în vederea prevenirii și eliminării torturii [4, 5, 7]. Totodată, respectând principiile fundamentale ale dreptului în calitate de stat-parte, Republica Moldova și-a creat instrumente imperative proprii în vederea respectării, protejării și promovării dreptului de a nu fi supus torturii sau altor rele tratamente.

Cu toate acestea, tortura fizică continuă să fie frecvent practică în activitatea cotidiană a organelor de drept și alte instituții ale statului. În Raportul de vizită a delegației Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau

Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) pentru anul 2015 [8] au fost identificate și recepționate mai multe reclamații din partea persoanelor aflate în custodia statului, vizând intimidarea și/sau constrângerea acestora la diferite etape de anchetă. O situație similară s-a regăsit și în Raportorul special al ONU contra torturii privitor la Moldova [10].

Drept exemplu al aplicării în continuare a torturii la faza de urmărire penală de către organele de drept poate servi și cazul de mai jos.

Cet. A., în vârstă de 25 ani, s-a adresat de sine stătător în secția Clinică mun. Chișinău pe data de 14 mai 2015 pentru a fi examinat medico-legal. În cadrul interviului a declarat că pe 14.05.2015 a fost agresat de către mai mulți colaboratori de poliție în timpul reținerii, transportării și aflării în incinta sectorului de poliție. S-a constatat că, în momentul reținerii a fost nejustificat doborât la sol și încătușat, urcat apoi forțat în automobilul poliției, unde a fost lovit cu pumnii și picioarele peste tot corpul de către doi polițiști. Fiind adus la sectorul de poliție, a fost plasat într-o încăpere în care se afla un alt polițist ce întocmea un raport. După finisare, polițistul a insistat ca cet. A. să semneze raportul și, după primirea unui refuz categoric, i-a aplicat câteva lovituri cu pumnul peste cap.

La examinarea medico-legală s-au constatat următoarele leziuni: În regiunea parieto-temporală dreaptă o echimoză ovală neregulată, intermitentă, 4,0x3,0 cm. Pe partea dreaptă a feței, ce cuprinde regiunea fronto-temporo-zigomatică, o echimoză oval-alungită, 11,5x3,5cm, cu caracter intermitent, pe traiectul căreia s-a determinat o excoriație oval-alungită, neregulată, 10x2,8cm, dispusă paralel liniei mediane a corpului, cu caracter intrerupt, pe-alocuri acoperită cu crustă roșietică uscată, situată la nivelul tegumentelor adiacente. În regiunea frontală pe dreapta, imediat superior de colțul median al sprâncenii, o echimoză oval-neregulată, 4,2x4,0cm, caracter insular, în limitele căreia s-a constatat o echimoză dreptunghiulară, 1,2x0,2cm laturile verticale și 0,7x0,2cm laturile orizontale, formând împreună o figură, dispusă vertical, de culoare roșie-violacee, cu centrul nemodificat. În colțul lateral al sclerei ochiului drept o hemoragie de forma ovală, 0,3x0,2cm, culoare roșietică. Pe suprafața pleoapei inferioare pe dreapta, cu extindere pe proiecția arcului zigomatic, un sector de tumefacție supradenivelat, oval-neregulat, 4,5x4,0x0,3cm, moale și dureros la palpare, cu o suprafață echimotică de aceleași dimensiuni. În fosa supraclaviculară dreapta, precum și pe suprafața posterioară a hemitoraciului stâng 2 echimoze 1,0x1,1cm fiecare, pe linia scapulară la nivelul coastei I o echimoză 3,0x1,5cm, în proiecția colțului inferior al omoplatului stâng o echimoză 3,0x1,5cm, la nivelul coastelor 8-10 pe linia scapulară dreaptă o echimoză 7,5x5,5cm, toate fiind de formă nedeterminată, caracter intermitent. În proiecția articulațiilor humero-claviculare bilateral, cu extinderea în 1/3 medie a brațului pe stânga, suprafața posterioară, s-au determinat multiple echimoze oval-neregulate și oval-alungite, unele fiind paralele între ele, cu dimensiunile de la 0,7x0,2cm până la 5,0x3,3cm. În fosele axilare bilateral, cu trecere pe suprafața anterioară a brațelor, 1/3 superioare și medii, multiple echimoze ovale, oval-alungite, cu dimensiunile de la 0,3x0,5cm până la 7,7x1,3cm, dispuse în grupuri. Toate echimozele aveau culoare roșie-violacee.

Prin acumularea datelor anamnestice ale traumei și suprapunerea lor cu datele obiective (proprietățile morfologice ale leziunilor) obținute în timpul examenului medico-legal s-a reușit interpretarea și confirmarea fiecărei etape a traumatismului. Astfel, echimoza și excoriația intermitentă din regiunea fronto-temporo-zigomatică dreaptă (Fig.1) au putut fi produse în rezultatul lovirii și alunecării acestei regiuni a corpului de o suprafață dură, posibil în timpul imobilizării la sol.

Fig. 1. Excoriația și echimozele din regiunea feței

Sectoarele echimotice din regiunea supraclaviculară, a articulațiilor umerilor și brațelor bilateral (Fig. 2) au un caracter morfologic asemănător care, de rând cu localizarea și dispunerea acestora, ne-au sugerat posibilitatea formării lor prin compresia cu degetele mâinii propriu-zise în timpul urcării forțate în automobil.

Fig. 2. Echimoze din regiunea articulațiilor umerilor și brațelor bilateral

Și echimozele din regiunea parieto-temporală pe dreapta și de pe suprafața toracelui și-au găsit explicația, fiind produse prin lovire activă cu un obiect contondent dur sau semidur, cu o suprafață de acțiune limitată, posibil în timpul transportării.

O deosebită atenție a atras-o echimoza din regiunea frontală pe dreapta datorită pattern-ului lezional (Fig. 1), care a permis să ne expunem asupra particularităților constructive ale obiectului vulnerant. Așadar, obiectul traumatic avea formă dreptunghiulară, iar pronunțarea neuniformă a echimozei ne poate vorbi despre o coliziune centripetă statică sub un unghi. Toate aceste date au permis atribuirea leziunii pattern la lovitura cu pumnul peste față în incinta sectorului de poliție, fapt confirmat și de victima care a invocat că agresorul avea pe mână un inel.

Protocolul de la Istanbul [6] stipulează obligativitatea unei examinări medico-legale cu descrierea detaliată a leziunilor corporale și indicarea corelației tuturor leziunilor cu traumatismul suportat. Acest deziderat a fost respectat în procesul efectuării expertizei medico-legale, iar analiza minuțioasă a fiecărei leziuni în parte, precum și în grup, a permis formularea unor concluzii categorice cu stabilirea corelației.

Deși Republica Moldova a preluat instrumentele de drept internațional privind interdicția aplicării torturii, constatăm, spre regret, că acest fenomen continuă să fie utilizat de către colaboratorii organelor de drept în calitate de măsură de obținere a unei mărturii. În viziunea noastră, această situație perpetuează deoarece, cel mai probabil, polițiștii nu cunosc că asemenea metode reprezintă un act de tortură. Din aceste considerente, principiile dreptului internațional, inclusiv a celor ce vizează dreptul persoanei de a nu fi supus torturii și altor rele tratamente, trebuie să fie incluse în instruirea primară și continuă a polițiștilor, indiferent de funcția deținută și gradul acestuia. Doar în asemenea mod poate fi asigurată conștientizarea de către reprezentanții organelor de drept că prin actul de tortură se comite o infracțiune și respectarea dreptului constituțional de a nu fi torturat.

Bibliografia

1. Ciobota E. Evoluția conceptului Drepturile omului
http://uab.ro/reviste_recunoscute/reviste_drept/annales_10_2007/ciobotea_ro.pdf
2. Convenția Europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. Adoptată la Strasbourg, 26.11.1987, publicată în ediția oficială „Tratate Internaționale”, 1998, vol. 1, p. 331, ratificată de RM prin Hotărârea Parlamentului nr. 1238-XIII din 09.07.1997, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.48 din 24.07.1997
3. Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Adoptată la New York, 10.12.1984, publicată în ediția oficială „Tratate Internaționale”, 1998, vol. 1, p. 129, ratificată de RM prin Hotărârea Parlamentului nr. 473-XIII din 31.05.1995, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.34 din 22.06.1995

4. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Adoptată la Roma, 4.11.1950, publicată în ediția oficială „Tratate Internaționale”, 1998, vol. 1, p. 341, ratificată de RM prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24.07.1997, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.54-55 din 21.08.1997
5. Planul de Acțiuni UE – Republica Moldova, publicat în ediția specială „Tratate Internaționale”, 2006, vol. 38, p. 401, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.356 din 22.04.2005, publicat în Monitorul Oficial nr. 65-66, din 29.04.2005
6. Protocolul de la Istanbul. Manual de investigare efectivă și documentare asupra torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante sau pedepse http://unhcr.org.ua/img/uploads/docs/Protocolul%20de%20la%20Istambul_1.pdf
7. Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Adoptat la New York, 18.12.2002, ratificat de RM prin Legea Parlamentului nr. 66-XVI din 30.03.2006, publicată în Monitorul Oficial nr.66-69 din 28.04.2006
8. Report to the Government of the Republic of Moldova on the visit to the Republic of Moldova carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 14 to 25 September 2015
http://www.justice.gov.md/public/files/drepturile_omului/2016/CPT2016-16-inf-eng.pdf
9. Voinea M., Bulzan C. Sociologia drepturilor omului. Editura Universității din București, 2003. <http://ebooks.unibuc.ro/Sociologie/voinea/1.htm>
10. Zaharia V., Brighidin A., Popovici L., Jereghi V. Situația din Republica Moldova privind combaterea torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Studiu de bază
<http://www.undp.md/publications/doc/Baseline%2010%20mai%20final.pdf>
11. Ракитин А. И. Загадочные преступления прошлого.
http://murders.ru/ink_sv_sledstvie_1.html